

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-652/20 -1

Sprawa C-652/20

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

2 grudnia 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Tribunalul București (Rumunia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

28 września 2020 r.

Strona powodowa:

HW

ZF

MZ

Strona pozwana:

Allianz Elementar Versicherungs-AG

[...] Tribunalul București

SZÓSTA IZBA CYWILNA

[...] POSTANOWIENIE

Posiedzenie publiczne z dnia 28 września 2020 r. [...] [skład Sądu]

Wszczęte zostało postępowanie w sprawie cywilnej wytoczonej przez powódkę HW, powoda MZ i powódkę ZF [...] przeciwko pozwanej **Allianz Elementar Versicherungs-AG** mediante il corrispondente S.C. Allianz-Țiriac Asigurări

SA, której przedmiotem jest roszczeniem o odszkodowanie (z tytułu doznanej krzywdy).

[...] [postępowanie krajowe] SĄD

orzekając

I. W sprawie wniosku do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącego wykładni art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012:

I. i) Stan faktyczny:

- 1 W dniu 22 grudnia 2017 r. zmarły SZ, kierując pojazdem o numerze rejestracyjnym W-67200G, zarejestrowanym w Austrii, na skutek przekroczenia prędkości i spożycia napojów alkoholowych stracił kontrolę nad tym pojazdem i gwałtownie zderzył się ze słupem energetycznym. Odpowiedzialność za wypadek spoczywa przynajmniej w części na SZ. W wyniku wypadku śmierć poniósł także EY, który był pasażerem po prawej stronie kierowcy. **[OR. 2]**
- 2 Pojazd o numerze rejestracyjnym W-67200G był ubezpieczony w Austrii przez pozwaną Allianz Elementar Versicherungs-AG, zgodnie z polisą ubezpieczeniową [...] ważną w dniu wypadku.
- 3 W następstwie wspomnianego wypadku w dniu 17 lutego 2020 r. powodowie w niniejszej sprawie (matka zmarłego EY, jego dziadek ze strony matki i babka ze strony matki) wytoczyli powództwo przeciwko pozwanej Allianz Elementar Versicherungs-AG, za pośrednictwem jej odpowiednika w Rumunii (mianowicie S.C. Allianz Țiriac Asigurări SA, z siedzibą w Bukareszcie), aby uzyskać odszkodowanie za krzywdę w wysokości 1 000 000 lei rumuńskich (RON) dla każdego z nich (nieco ponad 250 000 EUR). Podnoszą oni, że w wyniku śmierci EY doznali ogromnego cierpienia psychicznego, i twierdzą, że odpowiadająca temu szkoda powinna zostać pokryta przez ubezpieczyciela pojazdu o numerze rejestracyjnym W-67200G. Powodowie zdecydowali się zwrócić się do sądu odsyłającego, znajdującego się w miejscu siedziby odpowiednika pozwanej w Rumunii, a nie do [sądu] miejsca swojego zamieszkania, (miejscem zamieszkania powodów są, odpowiednio, miejscowości Braşov i Mehedinţi, natomiast wyznaczony adwokat prowadzi kancelarię adwokacką w okręgu Olt).

I. ii) Kwestia właściwości

- 4 Zważywszy, że postanowienia art. 131 ust. 1¹ i art. 1071 ust. 1² Codul de procedură civilă română³ (rumuńskiego kodeksy postępowania cywilnego) [...] zobowiązują sędziego do zbadania z urzędu właściwości ogólnej, międzynarodowej, rzeczowej i miejscowej na pierwszej rozprawie, o której strony zostały prawidłowo powiadomione i umożliwiono im przedstawienie żądań, wraz ze wskazaniem podstawy prawnej jurysdykcji w protokole z rozprawy, w niniejszym postępowaniu mają zastosowanie postanowienia art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012⁴ [...], zgodnie z którym „[u]bezpieczyciel mający miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może zostać pozwany: [...] w innym państwie członkowskim, w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia – przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania; **[OR. 3]** [...]”
- 5 W istocie przepis ten znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, ponieważ ubezpieczyciel (pозwana) ma siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej (Austrii) i został pozwany przez osoby korzystające z polisy ubezpieczeniowej (powodowie) w innym państwie członkowskim (Rumunii). Zastosowanie przedmiotowego przepisu wynika również z rozwiązania wypracowanego przez Trybunał w sprawie C-463/06 [FBTO Schadeverzekeringen], w której, w odniesieniu do przepisów rozporządzenia (WE) nr 44/2001⁵, powtórzonych w rozporządzeniu (UE) nr 1215/2012, stwierdzono, co następuje: „odesłanie w art. 11 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych do art. 9 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że

¹ Artykuł 131. **Badanie właściwości** Ustęp 1: Podczas pierwszej rozprawy przed sądem pierwszej instancji, na którą strony są należycie wezwane i mogą przedstawiać swoje stanowiska, sąd jest zobowiązany z urzędu ustalić, czy sąd, przed którym wytoczono powództwo, jest ogólnie, rzeczowo i miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy, wskazując w protokole rozprawy podstawy prawne ustalonej właściwości sądu, przed którym wytoczono powództwo. Protokół ma charakter tymczasowy.

² Artykuł 1071. **Badanie jurysdykcji międzynarodowej** Ustęp 1: Sąd rozpoznający sprawę bada z urzędu swoją jurysdykcję międzynarodową zgodnie z przepisami wewnętrznymi o jurysdykcji i jeżeli stwierdzi, że ani on, ani inny rumuński sąd nie jest właściwy, odrzuca pozew z uwagi na to, że nie należy on do jurysdykcji sądów rumuńskich, bez uszczerbku dla stosowania przepisów art. 1070. Orzeczenie sądu podlega zaskarżeniu do sądu wyższej instancji.

³ Ustawa nr 134/2010, ponownie opublikowana w Monitorul Oficial [al României] (dzienniku urzędowym Rumunii) nr 247 z dnia 10 kwietnia 2015 r., ze zmianami i uzupełnieniami.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2012, L 351, s. 1) [...]

⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, obecnie uchylone

poszkodowany może wytoczyć powództwo bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi przed sądem państwa członkowskiego, w którym poszkodowany ma miejsce zamieszkania, o ile takie bezpośrednio powództwo jest dopuszczalne i ubezpieczyciel ma siedzibę na terytorium jednego z państw członkowskich”.

- 6 Pytanie dotyczące wykładni, z którym musi zmierzyć się sąd odsyłający, wynika z brzmienia części przepisu, która stanowi, że jeżeli uposażony z tytułu ubezpieczenia zwraca się do sądu innego państwa członkowskiego, może pozwać ubezpieczyciela przed sądem miejsca, w którym ma on siedzibę.
- 7 W tym względzie sąd zauważa, że przepisy ustalające jurysdykcję międzynarodową co do zasady nie mają na celu ustalenia jurysdykcji wewnętrznej (dokładniej rzecz ujmując jurysdykcji miejscowej). Jest tak w przypadku przepisów art. 1072 ust. 1 Codul de procedură civilă⁶(kodeksu postępowania cywilnego) oraz motywu (4) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012⁷.
- 8 Sąd odsyłający uważa jednak, że istnieją wyjątki od wspomnianej zasady, a właściwa w tej dziedzinie doktryna zmierza w tym kierunku. Przykładowo Codul de procedură civilă (kodeks postępowania cywilnego) ustala właściwość miejscową na podstawie normy **[OR. 4]**prawa prywatnego międzynarodowego w przypadku forum necessitatis [zob. art. 1070 ust. (1) Codul de procedură civilă⁸ (kodeksu postępowania cywilnego), który stanowi, że sąd rumuński miejsca, z którym sprawa wykazuje wystarczający związek, staje się właściwy do rozpoznania sprawy w szczególnej sytuacji, o której mowa w tym przepisie].
- 9 Jednakże kwestią najważniejszą jest to, że art. 7 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 jest interpretowany przez Trybunał Sprawiedliwości [...] w ten sposób, że ustanawia on nie tylko jurysdykcję międzynarodową, ale również właściwość wewnętrzną (miejscową). I tak, w wyroku C-386/05 [Color Drack], w [pkt] 30, Trybunał stwierdził: „[c]o do art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia nr 44/2001 określającego zarówno jurysdykcję międzynarodową, jak i właściwość terytorialną, przepis ten ma na celu ujednoczenie norm kolizyjnych w zakresie jurysdykcji, a tym samym bezpośrednio wyznaczenie właściwego sądu bez odsyłania do przepisów

⁶ Artykuł 1072. Kompetencja wewnętrzna. Ustęp 1: Jeżeli sądy rumuńskie mają jurysdykcję na mocy przepisów niniejszej księgi, właściwość określa się zgodnie z przepisami niniejszego kodeksu oraz, w stosownych przypadkach, z przepisami przewidzianymi w ustawach szczególnych.

⁷ Motyw ten stanowi: „[r]óżnice pomiędzy przepisami poszczególnych państw o jurysdykcji i uznawaniu orzeczeń utrudniają należyte funkcjonowanie rynku wewnętrznego”. Dlatego nieodzowne jest wydanie przepisów celem ujednoczenia przepisów o jurysdykcji w sprawach cywilnych i handlowych, aby zapewnić szybkie i nieskomplikowane uznawanie i wykonywanie orzeczeń wydanych w jednym z państw członkowskich.

⁸ Artykuł 1070. Forum necessitatis. Ustęp 1: Sąd rumuński miejsca, z którym sprawa wykazuje wystarczający związek, jest właściwy do rozpoznania sprawy, mimo że prawo nie przewiduje jurysdykcji sądów rumuńskich, jeżeli zostanie ustalone, że nie można złożyć wniosku za granicą lub że nie można rozsądnie wymagać jego złożenia za granicą.

wewnętrznych państw członkowskich”. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyraźnie orzekł więc, że przepisy art. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia nr 44/2001, którego odpowiednik znajduje się w art. 7 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia (UE) nr 1215/2012, określają zarówno jurysdykcję międzynarodową, jak i właściwość wewnętrzną (miejscową).

- 10 Wynika z tego, że nawet w przypadku rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 istnieją normy kolizyjne, które mają na celu określenie nie tylko jurysdykcji międzynarodowej, ale również właściwości wewnętrznej (miejscowej). W oparciu o takie założenie powstaje wątpliwość, którą ma sąd odsyłający, w tym znaczeniu, że można wskazać argumenty przemawiające za wykładnią, zgodnie z którą omawiany tekst ustanawia [zarówno] jurysdykcję międzynarodową, jak i właściwość wewnętrzną (terytorialną), jak również można zauważyć argumenty na poparcie tezy przeciwnej, w myśl których przedmiotem tego przepisu jest wyłączna jurysdykcja międzynarodowa.
- 11 Argumenty na poparcie tezy, zgodnie z którą art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 ustanawia zarówno jurysdykcję międzynarodową, jak i właściwość wewnętrzną (miejscową), w każdym razie zdaniem sądu odsyłającego, są następujące:
  - 12 a) przede wszystkim wykładnia gramatyczna prowadzi w tym kierunku, ponieważ przepis wskazuje właściwość sądu miejsca, w którym *powód ma miejsce zamieszkania*; należy podkreślić, że wersje w językach angielskim, francuskim lub włoskim oraz pozostałe mają tę samą treść. Należy zatem zauważyć, że przepis odnosi się do *miejsca* zamieszkania, a nie *państwa* miejsca zamieszkania; [OR. 5]
  - 13 b) następnie analiza systematyczna, dodana do analizy gramatycznej, prowadzi w tym samym kierunku; należy zauważyć, że brzmienie art. 11 ust. 1 rozporządzenia dotyczy trzech różnych sytuacji, ale że, podczas gdy w lit. a) wymienione są sądy państwa, w którym ubezpieczyciel ma miejsce zamieszkania, lit. b) ustala właściwość sądu miejsca zamieszkania powoda; tę różnicę w sformułowaniu można wyjaśnić faktem, że ostatnia zasada ma na celu ustalenie również właściwości miejscowej; w ramach tego argumentu można też wskazać art. 7 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze rozporządzenia (UE) nr 1215/2012, który – jak zostało powiedziane wcześniej – został zinterpretowany przez Trybunał jako dotyczący również właściwości miejscowej, a którego tekst zawiera to samo słowo – *miejsce*;
  - 14 c) ponadto zgodnie z motywem 15 rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne; cel ten jest osiągnięty poprzez wykładnię, zgodnie z którą odwołano się również do właściwości wewnętrznej (miejscowej);
  - 15 d) oprócz tego stosowanie analizowanego przepisu w wyżej wskazany sposób nie narusza tradycji państw członkowskich Unii Europejskiej przy ustalaniu ich

właściwości wewnętrznej. I tak, w odróżnieniu, na przykład, od sytuacji przewidzianej w art. 24 pkt 1 rozporządzenia (UE) nr 1215/2012, w odniesieniu do której Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej miał okazję orzec, że artykuł ten ustala jedynie jurysdykcję międzynarodową (podobnie wyrok w sprawie C-420/07 [Apostolides]; należy tu podkreślić, że tradycje krajowe różnią się w przyznawaniu właściwości w przypadku powództw dotyczących praw rzeczowych na nieruchomościach; również dawne ustawodawstwo rumuńskie zawierało normy inne niż obecnie ustanowione zgodnie z art. 117 kodeksu postępowania cywilnego⁹ [...]), w sytuacji rozpatrywanej niniejszym przypadku nie pojawiają się delikatne kwestie, a w każdym razie zastosowanie mają postanowienia art. 62 tego rozporządzenia.

- 16 W odniesieniu do argumentów, które mogą przemawiać na poparcie tezy przeciwnej, w tym znaczeniu, że przewidziana jest wyłącznie jurysdykcja międzynarodowa, sąd odsyłający może zaproponować, co następuje:
- 17 a) przedstawione wyżej argumenty nie uwzględniają faktu, że zasadą pozostaje nadal ustalenie na mocy postanowień prawa międzynarodowego prywatnego wyłącznie jurysdykcji międzynarodowej i że wyjątki muszą być wyraźnie przewidziane; ponadto zasada pewności prawa wymaga, **[OR. 6]** aby takie wyjątki były zawarte w przepisach, które są jasne, precyzyjne i umożliwiają znalezienie poszukiwanego wniosku bez nadmiernego wysiłku interpretacyjnego;
- 18 b) wykładnia teleologiczna może potwierdzać tezę, że zważywszy iż celem art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 jest ustanowienie jurysdykcji korzystniejszej dla uposażonego z tytułu ubezpieczenia, stosowanie tej zasady nie powinno prowadzić do uznania, że powodowie nie mogą wnieść sprawy do innego sądu państwa miejsca zamieszkania, gdyby mogło to być dla nich korzystne. Taka wykładnia mogłaby pozbawić znaczenia przepisy rozporządzenia (analogicznie, Tribunalul Gorj [sąd okręgowy w Gorj]). Przykładowo wniesienie sprawy do sądu w Bukareszcie, a nie do sądu jednego z ich miejsc zamieszkania, mogłoby okazać się korzystne dla powodów w niniejszej sprawie, ponieważ mogą oni przypuszczać, że odszkodowanie za krzywdę przyznane przez sędziów w Bukareszcie będzie większe niż odszkodowanie za krzywdę przyznane przez innych sędziów w kraju; domniemanie to może opierać się na fakcie, że dochody w Bukareszcie są znacznie wyższe niż w innych częściach Rumunii, tak samo zresztą jak ceny, co

⁹ Artykuł 117. **Powództwa dotyczące nieruchomości.** Ustęp 1. Powództwo dotyczące praw rzeczowych na nieruchomości wnosi się wyłącznie do sądu okręgu, w którym nieruchomość jest położona.

Ustęp 2. Jeżeli nieruchomość położona jest w kilku okręgach, pozew zostaje wniesiony do sądu miejsca zamieszkania lub pobytu pozwanego, jeżeli znajduje się ono w jednym z tych okręgów, a w przeciwnym razie do któregośkolwiek z sądów okręgów, w których nieruchomość jest położona.
[...]

prowdzi do racjonalnego wniosku, że sędziowie w Bukareszcie, podobnie jak wszyscy inni mieszkańcy tego miasta, postrzegają wartość pieniądza inaczej niż pozostali sędziowie w kraju, w tym znaczeniu, że postrzegana wartość pieniądza jest niższa; co teoretycznie mogłoby prowadzić do przyznania wyższego odszkodowania nominalnego za szkodę niemajątkową. Przykład ten jest jednak czysto intuicyjny.

I. iii) Spełnienie przesłanek umożliwiających zwrócenie się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym wykładni art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012:

- 19 Zgodnie z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym o wykładni aktów przyjętych przez instytucje Unii, jeśli sąd krajowy uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku.
- 20 W niniejszej sprawie chodzi o wykładnię przepisu prawa Unii; wykładnia urzędowa jest niezbędna, ponieważ tutejszy sąd ma wątpliwości co do treści przepisu dotyczącego jurysdykcji zawartego w art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012, a wyjaśnienie kwestii wykładni jest konieczne w celu potwierdzenia właściwości tego sądu krajowego. [OR. 7]
- 21 Ponadto wydanie rozstrzygnięcia przez Trybunał odpowiada też szerszym, ale równie pragmatycznym celom: upowszechnieniu faktu, że rozporządzenie poddane analizie może ustalać również właściwość wewnętrzną (miejscową), a nie tylko jurysdykcję międzynarodową (ponieważ Trybunał nigdy nie wypowiedział się w tej sprawie w żadnym ze swoich orzeczeń, jego stanowisko w tym względzie nie jest znane); zapobieżeniu sprzecznemu orzecznictwu w tej dziedzinie.
- 22 [...]
- [...]
- 23 [...]
- 24 [...]

[...]

Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW,

W IMIENIU PRAWA

SĄD POSTANAWIA

przedstawić Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej następujące pytanie prejudycjalne: **[OR. 8]**

Czy postanowienia art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 należy interpretować w ten sposób, że dotyczą one wyłącznie jurysdykcji międzynarodowej państw członkowskich [Unii Europejskiej], czy też ustalają one również wewnętrzną (miejscową) właściwość sądu miejsca zamieszkania osoby uposażonej z tytułu ubezpieczenia?

[...] [przepisy proceduralne prawa krajowego]

DOKUMENT ROBOCZY